

Het kan wél, ook in Westland

Verkiezingsprogramma 2026–2030

The logo for D66 Westland is centered in the lower half of the page. It consists of a green square containing the text 'D66' in large white letters, with 'westland' in smaller white letters below it. The green square is set against a light orange rectangular background, which is itself centered within a larger yellow rectangular area that fills the lower two-thirds of the page.

D66
westland

**Het kan wél,
ook in Westland**

Voorwoord

Westlanders steken de handen uit de mouwen. Westlanders zijn gehecht aan hun vrijheid. En Westlanders werken samen. Met die houding hebben Westlanders een wereldwijd toonaangevende glastuinbouwsector opgebouwd. Westlanders zijn ook creatief en ambitieus. Vooruitkomen doe je niet door in de achteruitkijkspiegel te kijken. De uitdagingen van morgen vragen namelijk niet meer om de oplossingen van gisteren.

D66 Westland is net zo ambitieus. We houden van Westland en geloven dat we een goede positie hebben voor een mooie toekomst. Maar die kansen moeten we wel pakken. Dat vraagt inzet, keuzes en samenwerking. Wij leveren die inzet, durven keuzes te maken en gaan de samenwerking aan.

Een flinke groep mensen met verschillende achtergronden en expertise heeft aan dit programma geschreven. Het staat vol met zaken waar wij mee aan het werk willen voor een prettig, gezond en sterk verbonden Westland.

We staan voor:

- Prettig wonen in een fijne leefomgeving - dit betekent een eigen thuis voor iedereen, maar ook goede voorzieningen, die gelijke tred houden met de ontwikkeling van onze gemeente.
- Bewegen en gezond blijven - de beste zorg is de zorg die je niet hoeft te geven omdat die niet nodig is. We stimuleren daarom beweging en een gezonde leefstijl, via scholen, via verenigingen, door goede sportvoorzieningen en door een buitenruimte die uitnodigt tot bewegen.
- Verbindend bestuur - Om verder te komen moeten we niet kijken naar wat ons verdeelt, maar wat ons verbindt. We staan voor belangrijke ontwikkelingen en ondernemers willen duidelijkheid voordat ze investeren. We hebben een heldere visie nodig op het Westland van 2050. Niet vanuit één partij of groep, maar breed gedragen, zodat we langjarig dezelfde richting op werken. Dit vraagt om verbindend bestuur.

Westland heeft een mooie toekomst als we met een positieve blik vooruit kijken en samen de schouders eronder zetten.

Het kan wél, ook in Westland.

Bart Wijnands

Lijsttrekker D66 Westland

Inhoudsopgave

1. Een woning voor iedereen	6
1.1. Voldoende woningen voor iedereen	7
1.2. Woningen voor specifieke groepen	8
1.3. Een thuis voor arbeidsmigranten	8
1.4. Sterke positie voor huurders	8
2. Gezond leven, met aandacht voor zorg en welzijn	9
2.1. Groene wijken en verbonden gemeenschappen	10
2.2. Gezondheid als uitgangspunt	10
2.3. Iedereen doet mee	10
2.4. Voor de jeugd	11
2.5. Voor ouderen	11
2.6. Huisartsenzorg	11
2.7. Bewegen	11
3. Onderwijs & Cultuur	13
3.1. Goed onderwijs voor ieder kind	14
3.2. Brede ontwikkeling en gelijke kansen	14
3.3. Cultuur en erfgoed voor iedereen	14
4. Klimaat, Energie en Duurzaamheid	15
4.1. Energie besparen en verduurzamen	16
4.2. Voorbereid op het klimaat van morgen	16
4.3. Levendige natuur in schoon water en lucht	17
5. Een veilig Westland	18
5.1. Samen zorgen voor veilige buurten	19
5.2. Voorkomen is beter dan genezen	19
5.3. Jongeren verdienen ruimte en steun	19
6. Onderweg in Westland	21
6.1. Fietsen: gezond, schoon en efficiënt	22
6.2. Voetgangers	22
6.3. Hoogwaardig openbaar vervoer	22
6.4. Deelmobiliteit: slim voor de laatste kilometers	23
6.5. Slim omgaan met autoverkeer	23
6.6. Duurzaam vervoer	23

7. Ondernemen in het Westland	24
7.1. Een bloeiende glastuinbouw	25
7.2. Een florerend dorpscentrum	25
7.3. Gerichte groei	26
7.4. Iedereen doet mee: werk, integratie en participatie	26
8. Besturen: samen, betrouwbaar, inclusief, weerbaar en duurzaam	27
8.1. Samen besturen	28
8.2. Betrouwbaar en weerbaar bestuur	28
8.3. Weerbare samenleving	28
8.4. Duurzaam financieel beleid	29
Verantwoording	30

Hoofdstuk 1

Een woning voor iedereen

Een woning voor iedereen

Een dak boven je hoofd en een fijne plek om te wonen vormen de basis van een goed leven. Het geeft rust, veiligheid en ruimte om je eigen keuzes te maken. Een woning draagt bij aan gezondheid, zelfstandigheid en verbondenheid. D66 wil dat iedereen in Westland een passende woning kan vinden: jong of oud, huurder of koper.

We zien dat vooral jongeren en senioren moeite hebben om een betaalbare woning te vinden. Daarom zetten we in op het bouwen van nieuwe woningen én het beter benutten van bestaande gebouwen. We maken gebruik van alle instrumenten die de gemeente heeft om te sturen op de bestaande en nieuwe woningvoorraad. Daarbij bouwen we voor de inwoner van de toekomst - met oog voor duurzaamheid, leefbaarheid en sociale samenhang. Maar we hebben ook aandacht voor groepen die nu buiten de boot dreigen te vallen, zoals arbeidsmigranten.

Dat betekent dat we moeilijke keuzes niet uit de weg gaan. Er is beperkte ruimte en we moeten kiezen waar we die ruimte voor gebruiken: wonen of iets anders. We moeten ook slim met de beschikbare ruimte omgaan. Dat kan bijvoorbeeld door in de hoogte te bouwen.

Wat D66 wil:

1.1. Voldoende woningen voor iedereen

- **Meer woningen voor senioren** die kleiner willen wonen of een woning zonder trappen zoeken. Zo komen ook verhuisbewegingen in de gemeente op gang.
- Meer **betaalbare woningen voor jongeren**, zodat zij niet noodgedwongen thuis blijven wonen.
- Die woningen realiseren we door **meer te bouwen**, ook als dat betekent dat we moeilijke keuzes moeten maken over ruimtegebruik. Bijvoorbeeld als de keuze gemaakt moet worden tussen woningen en glastuinbouw of andere bedrijfsruimte.
- We zijn - gelet op de beperkte ruimte - voorstander van **bouwen in de hoogte** binnen dorpskernen. Daarbij zorgen we dat het dorpse karakter behouden blijft met ondergrondse parkeervoorzieningen en ruimte voor groen en ontmoeting.
- In nieuwbouwprojecten zetten we in op **minimaal 30% sociale huur** en **voldoende middenhuurwoningen**.
- We willen **sneller bouwen** door procedures te verkorten waar dat kan.
- **Leegstand tegengaan** en bestaande gebouwen willen we inzetten als woonruimte, eventueel met een leegstand boete.
- **Nieuwe woonvormen en initiatieven** zoals woongroepen voor jong en oud worden aangemoedigd.
- We willen een **Raad van Woningzoekenden** oprichten, waarin alle woningzoekenden meepraten over nieuwbouwplannen en de Woonvisie. Zo kunnen we echt bouwen voor de bewoner van de toekomst.

1.2. Woningen voor specifieke groepen

- Jongeren krijgen een eerlijke kans op een eigen plek. Samen met hen zoeken we naar slimme oplossingen zoals **kleinere woningen, middenhuur en prefab bouw**.
- **Mantelzorgwoningen** in de tuin moeten eenvoudiger te realiseren zijn. Net zoals **woningsplitsing** en **hospitaverhuur**.
- D66 steunt **opvang van asielzoekers** in Westland met een goede spreiding en zorg voor mensen die vluchten voor oorlog of onveiligheid.
- We nemen onze verantwoordelijkheid voor het **huisvesten van statushouders**. Voldoende sociale huur is nodig om ook hen een plek te geven binnen onze gemeente.

1.3. Een thuis voor arbeidsmigranten

- Arbeidsmigranten zijn nodig in de tuinbouw. Daarom zorgen we voor **goede, menselijke huisvesting**, kleinschalig of grootschalig, maar liever niet op het erf.
- Gemeente stelt zich op als **regisseur en facilitator** en zorgt dat de sector voldoende huisvestingsplekken organiseert. Daarbij worden de richtlijnen voor fatsoenlijke huisvesting gehandhaafd.
- Arbeidsmigranten verdienen ook plekken voor **ontspanning en ontmoeting**. Dat is goed voor hun welzijn én voor de samenleving.

1.4. Sterke positie voor huurders

- De gemeente richt een **meldpunt in voor ongewenst gedrag** van verhuurders, zoals verplicht in de Wet Goed Verhuurderschap.
- Een **onafhankelijk huurteam** helpt huurders met juridische vragen. Dit wordt lokaal of in samenwerking met de regio opgericht.

En verder...

- We willen dat **woningen duurzamer worden**, zodat voor iedereen de energierekening omlaag kan. Voor huurwoningen maken we afspraken met woningcorporaties. Voor woningeigenaren onderzoeken we **subsidies voor isolatie en vergroening**.
- Verstening van tuinen gaan we tegen en **groene tuinen** worden gestimuleerd.

D66 kiest voor een Westland waarin iedereen een thuis kan vinden. Een plek om te wonen, te leven en je toekomst op te bouwen. We zorgen voor voldoende woningen, slimme oplossingen en een eerlijke verdeling, zodat niemand langs de kant hoeft te blijven staan.

Hoofdstuk 2

Gezond leven, met aandacht voor zorg en welzijn

Gezond leven, met aandacht voor zorg en welzijn

Een gezonde leefomgeving begint bij hoe we onze wijken en dorpen inrichten. Schone lucht, groen in de buurt en ruimte om elkaar te ontmoeten, maken ons gezonder en gelukkiger. Ook hoe we met elkaar samenleven speelt een grote rol. Als mensen zich verbonden voelen en mee kunnen doen, worden ze veerkrachtiger en weerbaarder. De keuzes die de gemeente Westland maakt over wonen, verkeer en openbare ruimte hebben direct invloed op ons dagelijks leven. D66 wil dat gezondheid altijd wordt meegenomen in deze keuzes. Daarom zetten we ons in voor sterke gemeenschappen, goede zorg dichtbij en een omgeving die uitnodigt tot bewegen.

Wat D66 wil:

2.1. Groene wijken en verbonden gemeenschappen

- Meer openbare plekken waar inwoners **elkaar kunnen ontmoeten**, zoals bibliotheken, buurtcentra, parken en pleinen.
- Vergroening van wijken volgens de **3-30-300 regel**: 3 bomen zichtbaar vanuit elk huis, 30% schaduw in de wijk, en binnen 300 meter natuur.
- Een **lokaal hitteplan** met extra aandacht voor kwetsbare groepen.
- Gemengde dorpskernen met **woningen in verschillende prijsklassen**, voor een sterke gemeenschap.

2.2. Gezondheid als uitgangspunt

- Wat de gemeente Westland beslist over wonen, verkeer en onze leefomgeving, merken we allemaal in ons dagelijks leven. D66 wil dat de gemeente bij zulke beslissingen altijd kijkt naar de **invloed op onze gezondheid**.
- **Betere handhaving op lucht- en waterkwaliteit**, bijvoorbeeld via de Stookwijzer van het RIVM.
- **Rookvrije zones** rondom scholen en speeltuinen.
- **Geen ongezonde marketing** bij kinderactiviteiten.
- Een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen, met **goede wandel- en fietsroutes**. De Beweegroutes in Naaldwijk en 's Gravenzande vinden we daar een goed voorbeeld van.

2.3. Iedereen doet mee

- **Inwoners in armoede actief benaderen** en hulpverlening versimpelen.
- **Laagdrempelige toegang** tot welzijnsorganisaties, jongerenwerk, sportverenigingen en bibliotheken. Vitis Welzijn draagt hier bijvoorbeeld aan bij.
- Een **lokaal loket** dat inwoners helpt bij het vinden van de juiste ondersteuning.
- Blijven inzetten voor een **sterke regionale samenwerking** op het gebied van gezondheid, zorg, ondersteuning en preventie. We doen dit volgens de afspraken uit het Regionaal Integraal Gezondheidsakkoord, zodat iedereen toegang heeft tot goede zorg in de eigen regio.
- **Aandacht voor eenzaamheid**, vooral onder ouderen en jongeren. In 'Eén tegen eenzaamheid Westland' zetten verschillende organisaties zich in tegen eenzaamheid.

2.4. Voor de jeugd

- Ondersteuning van het programma 'Kansrijke Start' voor jonge ouders, zodat **alle kinderen een goede start** in het leven krijgen.
- **Investeren in voorschoolse educatie** voor kinderen die extra hulp nodig hebben.
- Jongeren betrekken bij het **ontwikkelen van initiatieven** rond gezondheid en welzijn.
- **Netwerken rondom jongeren** (scholen, sportverenigingen, buurtinitiatieven) versterken, zodat problemen vroeg worden gesignaleerd.
- **Passende jeugdzorg**, van goede kwaliteit en betaalbaar, blijven bieden. Lichte zorg als dit mogelijk is, en alleen zwaar als dat echt nodig is.
- **Eén vaste regisseur per gezin** in de jeugdhulp, als aanspreekpunt en coördinator.
- Seksuele voorlichting via het **Sense-spreekuur** van de GGD beschikbaar houden.

2.5. Voor ouderen

- **Ontmoeting stimuleren** en ruimte geven aan eigen initiatieven. De eerste Voorzorgcirkels in Naaldwijk en Monster vinden we goede initiatieven.
- **Laagdrempelige voorzieningen** in de buurt voor zorg- en welzijnsvragen.
- Samenwerken aan **voldoende verpleeghuisbedden** in en nabij Westland.
- **Meer verzorgingsflats** in of bij dorpscentra en voorzieningen.
- We ondersteunen het opnieuw invoeren van een **inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de Wmo**. Zo blijft hulp beschikbaar voor mensen die het echt nodig hebben.

2.6. Huisartsenzorg

- Huisvesting voor huisartsen **opnemen in bestemmingsplannen**.
- Actieve ondersteuning van nieuwe huisartsen bij het vinden van **betaalbare praktijkruimte**.
- Gemeentelijke initiatieven en teams, zoals het Sociaal Kernteam Westland, actief inzetten voor sociale en maatschappelijke ondersteuning. Door de **samenwerking tussen het sociale domein en de huisartsenzorg te versterken**, wordt de hulp beter afgestemd en de huisarts minder belast.
- **Digitale zorg en innovatie stimuleren**, zodat inwoners eenvoudig toegang hebben tot hun gegevens en zorgverleners beter samenwerken.

2.7. Bewegen

- **Verbetering van fiets- en wandelpaden** in de praktijk, niet alleen op papier.
- **Meer openbare speel- en sportmogelijkheden** in elke dorpskern, zoals plekken om te skateboarden en freerunnen, outdoor gyms, jeu de boulen en hardlooproutes. En voldoende zwembad van goede kwaliteit beschikbaar houden.
- **Buurt sportcoaches inzetten** om samen buiten te bewegen.
- **Sportaccommodaties laten meegroeien** met het aantal inwoners, zodat iedereen voldoende ruimte heeft om te bewegen.
- Via Westland Actief worden inwoners gestimuleerd om op hun **eigen manier actief te blijven**, bijvoorbeeld door te wandelen, sporten of meedoen aan activiteiten in de buurt. Tegelijk biedt Westland Actief sportaanbieders de kans om hun aanbod zichtbaar te maken en meer mensen te bereiken.

- We willen **topsport blijven steunen**. Zo krijgen talentvolle sporters de kans om zich te ontwikkelen. Tegelijk maken we sport voor iedereen aantrekkelijk. Grote sportevenementen kunnen onze inwoners inspireren om zelf in beweging te komen.

D66 kiest voor een Westland waarin mensen elkaar kunnen ontmoeten, zich prettig voelen en op tijd hulp krijgen als dat nodig is. Samen zorgen we voor een gezonde en weerbare samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Hoofdstuk 3

Onderwijs & Cultuur

Onderwijs & cultuur

Iedereen verdient goed onderwijs en toegang tot cultuur. D66 wil dat elk kind in Westland de kans krijgt om zich te ontwikkelen, ongeacht waar je wieg heeft gestaan. Onderwijs is de basis voor gelijke kansen en cultuur zorgt voor verbinding, expressie en inspiratie. Door je hele leven te blijven leren, blijf je betrokken bij de maatschappij en bij de ontwikkelingen van nu en later. We investeren in scholen, leraren en leeromgevingen die gezond en groen zijn. En we zorgen dat cultuur voor iedereen bereikbaar is; op school, in de buurt en in het theater.

Wat D66 wil:

3.1. Goed onderwijs voor ieder kind

- Iedere school krijgt een **groen schoolplein, frisse lucht in de klas en voldoende beweegruimte**.
- Iedere school heeft een **conciërge**, als steun voor leerlingen en leraren.
- Schoolgebouwen worden **multifunctioneel ingezet**, bijvoorbeeld ook voor kinderopvang of logopedie.
- Nieuwbouwgebieden krijgen **ruimte voor onderwijs, sport, cultuur en verenigingen**.
- **Alle vormen van speciaal onderwijs zijn beschikbaar** in Westland, zodat ieder kind dichtbij huis naar school kan.
- Het vakonderwijs dat past bij de lokale economie, bijvoorbeeld techniek en tuinbouw, wordt sterker gemaakt. **We leggen de nadruk op ambacht en vakmanschap**, zowel op de Flora Campus als in samenwerking met de TU Delft. Op de basisschool stimuleert WNTweb de interesse voor natuur en techniek, met steun van de gemeente.

3.2. Brede ontwikkeling en gelijke kansen

- Culturele activiteiten zoals **muziek, dans en theater worden op school aangeboden**. De gemeente maakt dit onder andere mogelijk via Cultuurweb Westland.
- Leerlingen doen mee aan **maatschappelijke projecten** zoals boomplantdagen en sportweken.
- De **bibliotheek speelt een centrale rol** in taalontwikkeling en digitale vaardigheden voor iedereen.
- De gemeente biedt zelf **stageplekken** aan en verbindt scholen met maatschappelijke organisaties.
- Een **Rijke Schooldag voor ieder kind**, met ruimte voor sport, cultuur en sociale ontwikkeling.

3.3. Cultuur en erfgoed voor iedereen

- De **bouw van de nieuwe Naald**, ook voor lokale cultuurverenigingen en artiesten.
- **Jongeren betrekken bij het cultuurbeleid** en bij de ontwikkeling van het nieuwe theater.
- Kunst in de openbare ruimte versterkt de identiteit van Westland, met **inspraak van de buurt**.
- Erfgoed wordt **behouden, verzorgd en zichtbaar** gemaakt, bijvoorbeeld via het Westlands Museum.
- De bibliotheek blijft een plek voor **ontmoeting, ontwikkeling en ondersteuning**.
- Feestweken zijn een onderdeel van **de Westlandse identiteit**. De gemeente werkt actief mee met de organiserende comités om dit te behouden.

Cultuur en onderwijs vormen samen de basis voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen, zich kan ontwikkelen en zich thuis voelt.

Hoofdstuk 4

Klimaat, Energie en Duurzaamheid

Klimaat, Energie en Duurzaamheid

D66 wil dat Westland klaar is voor de toekomst. We zetten ons in voor een duurzame leefomgeving, waarin energie betaalbaar en toegankelijk is voor iedereen. Door nu te investeren in duurzame energie, besparende maatregelen te nemen en te vergroenen, zorgen we voor een gezonde omgeving voor onze kinderen én versterken we de lokale economie.

Het klimaat verandert. We merken dat aan hevige regen, langere periodes van hitte en minder soorten planten en dieren. Daarom moet de gemeente slim omgaan met energie, grondstoffen en de inrichting van de openbare ruimte.

Wat D66 wil:

4.1 Energie besparen en verduurzamen

- De gemeente **stimuleert isolatie, ledverlichting en andere besparende maatregelen**. In openbare ruimtes en publieke instellingen, maar ook voor de mensen thuis.
- Inwoners krijgen hulp via **energiecoaches en de FIXBrigade**.
- **Minder grondstoffen gebruiken** hoort erbij. De gemeente koopt circulair in en steunt initiatieven zoals het Repair Café.
- **In de toekomst verwarmen we zonder gas**. In dorpen gebruiken we warmtenetten met aardwarmte en restwarmte, zoals WarmtelinQ. Buiten de dorpen kiezen we voor warmtepompen.
- **Elektriciteit wekken we lokaal en samen op**. Inwoners en bedrijven krijgen ruimte om energie op te wekken, op te slaan en deze te verbruiken.
- **Lokale energiecoöperaties** krijgen steun van de gemeente.
- De gemeente helpt bij het **oplossen van netcongestie** door plannen op tijd te delen, vergunningen snel te verlenen en lokale opslag te stimuleren.

4.2. Voorbereid op het klimaat van morgen

- Hevige regen vraagt om slimme oplossingen. De gemeente **stimuleert regenopvang** met regentonnen, groene daken en acties zoals het NK Tegelwippen.
- Tuinbouwbedrijven worden gestimuleerd om mee te doen aan **Rainlevelr**.
- **Open bestrating** helpt regenwater de bodem in. De gemeente past dit toe op eigen terrein en stimuleert bedrijven om dit ook te doen.
- Bij droogte werken we samen met Hoogheemraadschap Delfland aan **waterbuffers en het verhogen van het grondwaterpeil**.
- Meer groen helpt tegen hittestress. De gemeente zoekt samen met buurten naar plekken voor **extra groen**.

4.3. Levendige natuur in schoon water en lucht

- **Water moet schoon zijn** voor natuur, recreatie en gezondheid. Het lozen van bestrijdingsmiddelen is niet toegestaan. Samen met Hoogheemraadschap Delfland treedt de gemeente op tegen overtreders.
- Schone lucht is belangrijk voor gezondheid en leefgeluk. De gemeente **stimuleert duurzaam vervoer**, vooral in woonwijken.
- **Groene zones rond industriegebieden** zorgen voor frisse lucht. Dorpskernen maken we zoveel mogelijk autoluw.
- Meer groen en water zorgt voor meer biodiversiteit en leefbaarheid. De gemeente **vergroent speeltuinen, sportvelden en parken**.
- Er komt **ruimte voor bloeiende planten en natuurlijke oevers**. Waar mogelijk verbinden we groene en blauwe zones tot één geheel.

D66 kiest voor een Westland dat duurzaam is ingericht, waarin inwoners mee kunnen doen en waarin we samen zorgen voor een gezonde toekomst.

Hoofdstuk 5

Een veilig Westland

Een veilig Westland

Iedereen in Westland moet zich veilig kunnen voelen; thuis, op straat en online. Of je nu jong bent of oud, man, vrouw of van wie je ook houdt. Veiligheid betekent dat je jezelf kunt zijn en ruimte krijgt om je te ontwikkelen. Hoewel de criminaliteit laag is, merken we dat het gevoel van veiligheid is afgenomen. D66 neemt dat serieus.

We werken samen met inwoners, organisaties en overheden om overlast en criminaliteit te voorkomen. Daarbij hebben we extra aandacht voor jongeren, de toekomst van onze samenleving.

Wat D66 wil:

5.1. Samen zorgen voor veilige buurten

- Buurtbewoners actief betrekken bij het verbeteren van hun wijk **via buurtinitiatieven, buurtwachten en samenwerking met de politie**. De gemeente ondersteunt deze initiatieven met subsidies en trainingen voor vrijwilligers.
- **Elkaar ontmoeten in de eigen buurt** vergroot het vertrouwen en verkleint het gevoel van onveiligheid.
- Georganiseerde criminaliteit aanpakken door **samen blijven te werken met justitie en andere overheden**. Inwoners en ondernemers maken we bewust van de risico's van ondermijning. Dat blijft een vaste taak van de gemeente.

5.2. Voorkomen is beter dan genezen

- **Slimme verlichting en groen** in de openbare ruimte zorgen voor zichtbaarheid en ontmoeting en dus voor meer veiligheid.
- **Multifunctionele ruimtes en levendige straten** versterken de sociale samenhang.
- De sierteeltsector beschermen tegen criminele inmenging, door ondersteuning van het **programma Weerbare Sierteeltsector**.
- Gemeente ondersteunt vrijwilligers bij het **organiseren van veilige evenementen** zoals dorpsfeesten, sporttoernooien en Koningsdag.
- BOA's hebben een belangrijke rol in het **bewaken van de leefbaarheid** en het bemiddelen bij problemen.

5.3. Jongeren verdienen ruimte en steun

- **Jongerenwerkers, sportfaciliteiten en functionele ruimtes** bieden jongeren een positieve invulling van hun vrije tijd.
- Jongeren worden betrokken bij het **voorkomen van overlast** en het bedenken van oplossingen.
- **Buurtssportcoaches** helpen sportverenigingen om jongeren te werven en te activeren.
- Jongeren weerbaar maken tegen criminaliteit, met hulp van landelijke programma's zoals **Dealbreakers**.
- **Voorlichting over alcoholgebruik**, met lessen op scholen en ondersteuning bij sportverenigingen.
- **Ouders worden betrokken** bij het voorkomen van misbruik en vandalisme.

En verder...

- D66 steunt deelname aan de **landelijke wietproef** zodra dat mogelijk is, om softdrugs beter te reguleren. Voor medicinale toepassingen wordt er niet gehandhaafd.
- **Digitale veiligheid is belangrijk voor jong en oud.** De bibliotheek en het DigiTaalhuis bieden persoonlijke ondersteuning en hulp.
- Huiselijk geweld moet **vroeg worden gesignaleerd en aangepakt.** De gemeente zorgt voor voorlichting, meldpunten en voldoende opvangplekken.

D66 kiest voor een Westland waar veiligheid betekent: jezelf kunnen zijn, samen leven en elkaar helpen. Zo bouwen we aan een sterke, zorgzame en veilige gemeenschap.

Hoofdstuk 6

Onderweg in Westland

Onderweg in Westland

Een groeiend Westland vraagt om slimme en duurzame mobiliteit. Scholen, bedrijven en voorzieningen moeten goed bereikbaar zijn voor inwoners én voor mensen uit omliggende steden. Tegelijk worden de wegen en fietspaden steeds drukker. D66 wil dat bereikbaarheid meegroeit met onze gemeente, maar dan wel op een gezonde, schone en toekomstbestendige manier. We zetten in op alternatieven voor de auto, zoals fietsen, wandelen, openbaar vervoer en deelmobiliteit. Zo houden we Westland in beweging.

Wat D66 wil:

6.1. Fietsen: gezond, schoon en efficiënt

- Fietsen stimuleren als **dé manier om je te verplaatsen** in Westland. Binnen het Westland fietsen we naar werk, school, sport of vrienden.
- **Veilige stallingen** bij dorpscentra, sportclubs en het strand.
- We **investeren in doorfietsroutes en snelfietsverbindingen** en zorgen dat de fietspaden in de gemeente er netjes bij liggen. Dit houdt in dat we investeren in het verbreden en onderhouden van de fietspaden, zodat iedereen ongeacht het type fiets zich veilig voelt op onze fietspaden.
- **Veilige fietsroutes** naar de scholen.
- Fatbikes vragen extra aandacht: **bewustwording en handhaving** zijn nodig vanwege snelheid en gewicht.

6.2. Voetgangers

- Iedereen moet veilig te voet door onze dorpen kunnen bewegen. Hierom zorgen we voor **toegankelijke en veilige trottoirs, goede verlichting en voldoende oversteekplaatsen**.
- We **pakken “missende schakels” op looproutes aan**, zodat voetgangers niet over de weg hoeven te lopen.

6.3. Hoogwaardig openbaar vervoer

- **Uitbreiden van het OV-netwerk** met snelle en frequente busverbindingen naar Den Haag, Rijswijk, Delft en Rotterdam, ook 's avonds en 's nachts. Dit vraagt ook om een betere afstemming tussen vervoerders om overstappen makkelijker te maken.
- Goed OV tussen en binnen de dorpen, waarbij we het **doelgroepenvervoer verbeteren** en beter afstemmen op individuele behoeften.
- **Bedrijventerreinen moeten goed bereikbaar zijn** met het OV. Deelmobiliteit kan hier een belangrijke rol bij spelen.
- We blijven **voorstander van een light rail-verbinding** met een halte in Westland, als aansluiting op het metronetwerk van Den Haag en Rotterdam.
- We nemen als gemeente een **actieve rol in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag** en denken zo mee over de toekomst van het OV.

- Daarnaast stellen wij voor om te onderzoeken of de Westlandpas kan worden uitgebreid met de **mogelijkheid van gratis OV voor mensen met een minimuminkomen of voor bepaalde doelgroepen** (bijvoorbeeld scholieren en senioren), naar het voorbeeld van andere gemeenten (Ooievaarspas in Den Haag).

6.4. Deelmobiliteit: slim voor de laatste kilometers

- Wij zijn **voorstander van deelfietsen en deelscooters** als aanvulling op het OV, mits goed georganiseerd en zonder hinder. De gemeente schept de voorwaarden, aanbieders regelen het vervoer.

6.5. Slim omgaan met autoverkeer

- We zetten in op **autoluwe dorpscentra**. Dit houdt in: parkeren aan de randen, fietsers en voetgangers centraal.
- In heel het Westland rijden we **30 km/u in de bebouwde kom**. Dit is veiliger, schoner en stiller.
- **Schoolzones uitbreiden** voor veilige routes naar school, met maatwerk en verkeersregelaars.

6.6. Duurzaam vervoer

- Auto's zullen een belangrijk vervoersmiddel blijven in het Westland, maar moeten schoner en duurzamer worden. We faciliteren deze overgang door **voldoende laadmogelijkheden** te creëren.
- De gemeente streeft naar een **groen wagenpark** voor de eigen organisatie.

D66 kiest voor een Westland dat bereikbaar blijft voor iedereen met slimme keuzes die zorgen voor veiligheid, rust en ruimte. Zo blijven onze dorpen leefbaar en zorgen we ervoor dat iedereen zich makkelijk kan verplaatsen, nu én in de toekomst.

Hoofdstuk 7

Ondernemen in Westland

Ondernemen in Westland

D66 wil dat Westland investeert in de economie van de toekomst. Ondernemers zijn de motor van onze welvaart. De gemeente neemt een actieve rol om de economie te sturen richting duurzame tuinbouw, slimme innovatie en een sterke middenstand.

We zijn trots op de rol die de Westlandse tuinbouw speelt in de wereld. De tuinbouw heeft grote uitdagingen, zoals ruimtegebrek, gasverbruik, arbeidsmigratie en waterkwaliteit. Samen met ondernemers en brancheorganisaties werkt de gemeente aan een toekomst waarin die uitdagingen worden overwonnen. En op die manier voedselproductie duurzamer maken, met kennis, innovatie en samenwerking als basis.

In de dorpscentra zijn winkeliers en lokale ondernemers onmisbaar voor de leefbaarheid. D66 wil dat de gemeente deze ondernemers ondersteunt door groene, bereikbare en gezellige dorpskernen te creëren.

Wat D66 wil:

7.1. Een bloeiende glastuinbouw

- **Investeren in de Flora Campus**, zodat alle onderwijsniveaus vertegenwoordigd zijn, in samenwerking met universiteiten en het Katapult-programma.
- Het **World Horti Center versterken** als broedplaats voor innovatie en als visitekaartje voor de wereld.
- Innovatie stimuleren door **regels te vereenvoudigen** en publiek-private investeringen te ondersteunen.
- **Herstructurering** van het glasareaal mogelijk maken, zodat de tuinbouw kan blijven vernieuwen.
- Uitdagingen zoals ruimtegebrek, gasverbruik, arbeidsmigratie en waterkwaliteit **samen met de sector aanpakken**.
- **Via bestemmingsplannen duidelijke keuzes maken**: woningbouw en recreatie op de juiste plekken, en bescherming van courante kassengebieden.
- De **circulaire kas ondersteunen**: energieonafhankelijk met e-boilers, warmteopslag, geothermie en zonne-energie.
- **Gesloten watersystemen** in kassen stimuleren, zonder lozing op het riool.
- **Automatisering in de kas** van de toekomst bevorderen, zodat minder arbeidsmigranten nodig zijn. Tot die tijd zorgen we ervoor dat de sector zorg draagt voor goede huisvesting en werkomstandigheden.

7.2. Een florerend dorpscentrum

- **Dorpscentra groener maken, goed onderhouden** en waar mogelijk **autoluw**, met ruimte voor terrassen en ontmoetingsplekken.
- Leegstand tegengaan door **compacte centra en functiemenging**: winkels, horeca, pop-up stores, bibliotheken en dorpshuizen versterken elkaar.

- Leren van eerdere detailhandelvisies en **inzetten op gezelligheid en voetgangersvriendelijke inrichting**.

7.3. Gerichte groei

- De gemeente maakt **bewuste keuzes over groei** in tuinbouw en logistiek, samen met ondernemers en bewoners.
- Als we kiezen voor een uitbreiding van de logistieke sector, dan **alleen langs de Westlandroute of A20**, met focus op automatisering en verwerking van eigen producten.
- Bedrijventerreinen **slim inrichten voor kleine ondernemers, start-ups en vakmensen**, met betaalbare werkplekken.
- **Netwerkorganisaties en een ondernemersdesk** helpen ondernemers met informatie en verbinding.

7.4. Iedereen doet mee: werk, integratie en participatie

- **Begeleiding en omscholing** voor inwoners die (weer) aan het werk willen, met oog voor talent en mogelijkheden.
- Vrijwilligerswerk en maatschappelijke inzet tellen mee als **volwaardige bijdrage**.
- **Taal en integratie zijn de basis** voor nieuwkomers, zodat zij sneller meedoen en zich thuis voelen.
- **Inclusieve werkplekken stimuleren**, waar ook mensen met een beperking of afstand tot de arbeidsmarkt kansen krijgen.

D66 kiest voor een Westland waar ondernemen samengaat met innovatie, duurzaamheid en sociale betrokkenheid. Zo bouwen we aan een sterke, toekomstgerichte economie waarin iedereen mee kan doen.

Hoofdstuk 8

Besturen: samen, betrouwbaar, inclusief, weerbaar en duurzaam

Besturen: samen, betrouwbaar, inclusief, weerbaar en duurzaam

Westland is een gemeente om trots op te zijn. Van betrokken vrijwilligers tot innovatieve ondernemers, samen maken we het verschil. D66 wil dat het bestuur van Westland deze kracht benut: door samen te werken, transparant te zijn en iedereen een stem te geven.

Want het is logisch dat we het als samenleving niet altijd eens zijn. Dan is het democratisch proces dé manier om tot werkzame oplossingen te komen. Het baart ons zorgen dat de democratie van alle kanten meer en meer onder druk staat. Goed besturen gaat niet over het uitvergroten van tegenstellingen en de macht van de sterkste, maar om slim te verbinden en vanuit de kracht van samen het leven beter te maken.

Wat D66 wil:

8.1. Samen besturen

- Een gemeentebestuur dat **samenwerking en verbinding als uitgangspunt** neemt.
- Een **inclusief en divers samengesteld bestuur** waarin iedereen zich vertegenwoordigd voelt.
- Een gemeentelijke organisatie met een **inclusief personeelsbeleid en divers personeelsbestand**.
- **Transparantie, vertrouwen en respect** in de samenwerking tussen college, raad en ambtenaren.
- Besluitvorming die recht doet aan de meerderheid én de **belangen van minderheden**.
- **Sterke lokale journalistiek**, zoals de WOS, die inwoners informeert en betreft.
- **Inwoners actief betrekken** bij het democratisch proces, ook jongeren.
- Samenwerking met bibliotheek en onderwijs om **interesse in lokale politiek te stimuleren**.
- Bij grote uitdagingen zijn we **voorstander van regionale samenwerking**. Wel moet de controlerende rol van de gemeenteraad daarbij goed geregeld zijn.

8.2. Betrouwbaar en weerbaar bestuur

- Een bestuur dat **transparant, deskundig en responsief** handelt.
- **Geen ruimte voor intimidatie of ondermijning** van mensen die werken voor de overheid.
- **Actieve bescherming** tegen radicalisering en antidemocratisch gedachtegoed.
- Vertrouwen in de overheid begint bij **duidelijke en begrijpelijke communicatie**.
- **Dienstverlening op maat**, met aandacht voor mensen met een beperking.
- **Kunstmatige intelligentie inzetten** om dienstverlening te verbeteren, onder strikte voorwaarden.

8.3. Weerbare samenleving

- **Voorbereid zijn op dreigingen** zoals cyberaanvallen of natuurgeweld.
- Gemeente maakt een **analyse van de weerbaarheid** om voorbereid te zijn op toekomstige uitdagingen.
- **Inzetten op veerkracht van onderop**, met sterke sociale netwerken en verbondenheid.

- Inwoners, bedrijven en organisaties moeten in crisissituaties **goed voor zichzelf en elkaar kunnen zorgen**.
- De gemeente stimuleert om te komen tot een **dekkend netwerk van AED's** in Westland.

8.4. Duurzaam financieel beleid

- **Zorgvuldig en transparant** omgaan met geld, met oog voor toekomstige generaties.
- **Leges zijn kostendekkend** en niet bedoeld als extra inkomstenbron.
- **Realistische begrotingen met duidelijke doelen**, zodat de gemeenteraad goed kan sturen.
- Extra aandacht is nodig voor projecten waar grote bedragen mee zijn gemoeid.
- Burgervriendelijke begrotingen en jaarverslagen die **in één oogopslag te begrijpen** zijn.
- Subsidies worden verleend voor strategische doelen en zijn **zichtbaar in een subsidieregister**.
- Gemeente **steunt de landelijke lobby voor passende Rijksfinanciering** voor gemeentelijke taken.

D66 kiest voor een democratie die werkt voor álle Westlanders. Een bestuur dat verbindt, betrouwbaar is en voorbereid is op de uitdagingen van morgen.

Verantwoording

Aan dit verkiezingsprogramma werkten mee:

Paul de Raaij
Lucia van den Brande
Imke Verbeek-de Ruijter
Sem van den Bogaert
Patrick Zeestraten
Rianne Buerman
Elyse Bouritius
Rajeck Massa
Bart Wijnands (Lijsttrekker)

Het programma is tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van D66 Westland. Naast input vanuit de fractie en de leden is er ook gebruik gemaakt van input van organisaties en instellingen, en van mensen buiten de partij door ze op straat te bevragen over wat zij zouden willen veranderen in het Westland. Het programma is geamendeerd en vastgesteld door de leden van D66 Westland.

D66
westland